

"Sonra, herbiri birer gizli hazine-i mâneviye hükmünde olan Esmâ-i Rabbâniyenin cevherlerini idrâk terazisiyle tartmak, kalbin kıymetsinaslığı ile takdirkârane kıymet vermektir." Bu paragrafı izah eder misiniz?

Cenab-ı Hakk (c.c)

"Ben gizli bir hazine idim, bilinmek istediğimden mahlukatı yarattım."(Acluni, Keşfü'l- Hafa, II/132)

buyurmaktadır. Bu Hadis-i Kudsi'de kainatın yaratılış haritası güzelce ve etraflıca çizilmiştir. Üstad Bediüzzaman bu hadisten ilham alarak kainatın yaratılışının hikmetini izah etmiştir. Evet **"Her cemal ve kemal sahibi, kendi cemal ve kemalini görmek ve göstermek ister."** kaidesinden yola çıkarak denilebilir ki, Cenab-ı Hakk (c.c), kendi cemalini ve kemalini şuur sahiplerine tanıttırmak için bu kainatı yaratmıştır.

Cemal ve Kemal dediğimiz güzellik ve mükemmellik, soyut olduğundan bunların somutlaştırılması gerekmektedir. İşte kainatta görünen tüm eserler, arkalarındaki İlahi isimlere bir ayna hükmündedir. Yani varlıklar manevi ve gizli olan esma-i İlahiyeyi gösterir.

[Yedinci Şua'da](#) şöyle denilmiştir:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ["Cinleri ve insanları ancak Bana iman ve ibâdet etsinler diye yarattım." (Zâriyat, 51:56)] âyet-i uzmâsının sırrıyla, insanın bu dünyaya gönderilmesinin hikmeti ve gayesi Hâlık-ı Kâinatı tanımak ve Ona İmân edip ibadet etmektir. Ve o insanın vazife-i fıtrâtı ve farıza-i zimmeti, mârifetullah ve iman-ı billâhtır ve iz'an ve yakîn ile vücudunu ve vahdetini tasdik etmektir."(1)

Evet insan Allah'a iman etmek, bilmek ve tanımak için yaratılmıştır. Allah'ı tanımak ise eserleri vasıtasıyla esma ve sıfat çerçevesinde olmalıdır. Demek insan eserlere bakıp, Allah'ın esma ve sıfatlarını okuyacak ve takdir edecektir.

Yirmi Üçüncü Söz'ün Beşinci Nükte'sinde de insanın Allah'ı tanınması ve hakiki kulluk mertebesine ulaşabilmesi için adım adım yapması gereken vazifeler izah edilmiştir.

Şimdi bu genel çerçeve dahilinde, söz konusu vecizeyi izah etmeye çalışalım:

"Sonra, her biri birer gizli hazîne-i mâneviye hükmünde olan esmâ-i Rabbâniyenin cevherlerini idrâk terazisiyle tartmak, kalbin kıymetşinaslığı ile takdirkârâne kıymet vermektir."(2)

İnsan, akli ve idrakini güzelce kullanacak ve eserlerin arkasındaki ilahi isimleri bulup tefekkür edecektir. İnsan kalbi ise, takdir ve hayret mahallidir. Dolayısıyla aklın anladığı ve tefekkür ettiği esma-i hüsnanın büyüklüğünü takdir edecek, kemalini medih edecek, noksan sıfatlardan tenzih edecek vazifedar cihaz kalbdır.

Dipnotlar:

(1) bk. [Şualar, Yeidinci Şua.](#)

(2) bk. [Sözler, Yirmi Üçüncü Söz, İkinci Mebhas.](#)